

Oprechte minnaar, waar je je ook bevindt, wees voortdurend op je hoede en houd steeds geheim wat je geheim moet houden. Maak van je geluk niet je verdriet! Dat zou je later ernstig kunnen schaden en een grote schande zijn. Houd je woorden vóór je, bedwing je tong, laat niets merken van wat er omgaat in je hart. Het zou kwalijk zijn wanneer je niet kon zwijgen en je mond niet zou houden. Hoe zal een ander het dan immers geheim kunnen houden, hoezeer je er ook op aandringt? Let altijd op je woorden, zowel tegen lieden met als zonder baard, want er zijn genoeg mensen die altijd klaarstaan voor hun vrienden en kennissen omdat ze hun geheimen willen achterhalen, en die vervolgens zeggen dat geen mens die geheimen ooit uit hun mond te weten zal komen. Maar die toezegging vergeten ze al snel, want ze vertellen alles meteen door. Jij die in je hart een heimelijke liefde koestert, waaraan je plezier beleeft: hoed je voor dit alles. Verberg die liefde voor vriend en vijand, dan zal niemand je te schande maken. Want als een buitenstaander ervan afweet zal hij het maar wat graag doorvertellen, waar hij maar kan. En zo zal jouw liefde dan verraden worden en eindigen in verdriet, en je vrienden zullen je vijanden worden, wat vaak tot ellende leidt, zoals ik u zal vertellen wat er in Bourgondië is gebeurd - onder eenieders ogen - met de burggravin van Vergy. Zij beminde een edele ridder die bijzonder dapper en moedig was en welgemanierd in alles wat hij deed, bedreven in alle omstandigheden en verbazingwekkend vaardig in de strijd. Hierdoor raakte de hertog erg op hem gesteld en nam hij hem op in zijn gevolg. Om dit alles beminde de burggravin die ik zojuist noemde, Vergy was haar naam, hem in hevige mate.

Zij was een mooie, liefvallige vrouw en had de ridder alle liefde toegezegd die hij van haar vroeg en die zij hem maar kon geven. Ze beminden elkaar zo heimelijk dat geen mens er iets vanaf wist. Niets lieten ze merken, want ze waren bang voor de nadelige gevolgen daarvan. Daarom hadden ze een mooie, geheime plek uitgezocht in de kasteeltuin, waar de ridder vaak overdag naar toeging, net alsof hij er zich wat wilde ontspannen. Niemand wist hiervan, alleen zij beiden, zozeer waren ze op hun hoede voor valstrikken.

De boomgaard waarover ik vertel, die waarin de ridder wandelde, grensde aan de vertrekken van de burggravin. En als hij er doorheen wandelde, bekeek ze hem met verliefde blikken, want ze beminde hem oprecht. Hun liefde was wederzijds; ik maak me sterk dat u nog nooit eerder zo'n liefdespaar hebt gezien. God moge degene straffen die in zo'n liefde een wig drijft!

De vrouwe had de goede ridder lief tot in het diepst van haar hart, meer dan enige andere. Wanneer ze overdag of in de avonduren voor haar venster zat en de ridder bespeurde terwijl ze alleen in haar kamer was, ontsloot ze een klein deurtje. Ze ging ervóór staan en dan liet ze er een klein, tam hondje door naar buiten om in het groene gras te gaan spelen. Dat hondje was gek op de ridder, want het kende hem maar al te goed! En als de ridder het hondje zag komen, begreep hij dat zijn beminde alleen in haar kamer was. Dan spoedde hij zich naar haar toe en bleef de hele nacht bij haar op haar kamer te blijven, waar ze zich herhaaldelijk overgaven aan het spel der liefde. Ik ben van mening dat de genoegens van het liefdesspel beter smaken wanneer je ze maar zelden geniet dan wanneer je er iedere dag van geniet.

Nadat de minnaar van de burggravin zijn heer, de hertog, op de hoogte heeft gebracht van zijn geheime verhouding met de burggravin, neemt hij hem mee naar de kasteeltuin.

's Avonds kwamen ze – geloof me maar! - bijeen op de afgesproken plaats, en ze liepen onmiddellijk opgewekt naar de kasteeltuin. Zodra ze daar aangekomen waren, verscheen het hondje meteen, zoals altijd. Toen de hertog dat zag, trok hij zich terug en liet de ridder alleen, omdat hij niet wilde dat zijn nicht iets zou merken. Het hondje kwam op de ridder af en begroette hem als een oude bekende. Daarna verscheen de burggravin, die de ridder verheugd

ontving. Ze omhelsden en kusten elkaar hartstochtelijk en overlaadden elkaar met lieve woordjes. De hertog zag alles aan en zag hoe ze genoten van hun kussen.

‘Ik bemin je meer dan wie ook,’ zei de ridder. ‘Jij bent mijn troost en al mijn vreugde, jij behoedt mij voor verdriet.’ ‘Liefste,’ sprak de vrouw, ‘jij bent de vreugde van mijn bestaan. Ik weet het zeker: wanneer ik jou in mijn armen houd is mijn verdriet om je afwezigheid voorbij en ben ik dolgelukkig. Op die momenten kan ik me geen groter geluk op aarde voorstellen.’

De hertog luisterde met gespitste oren toe en hoorde dat het inderdaad zijn nichtje was die de ridder zo’n warm onthaal bereidde. Al zijn argwaan verdween en hij erkende dat zijn vrouw hem valse leugens had verteld. Hij liet zijn achterdocht varen.

De beide gelieven gingen lekker op een heerlijk bed liggen en ze sloten zachtjes de deur waardoor de ridder was binnengekomen. Ik kan u vertellen dat ze elkaar liefdevol in de armen namen, want het was zuivere liefde die hen dreef. Het zou ongepast zijn alle details te vertellen, maar ze beleefden een nacht vol vreugde en deden geen oog dicht. Ik weet zeker dat de nacht naar hun zin te vroeg voorbij was. Ze genoten intens van elkaar en wilden dat die nacht wel een jaar zou duren. Iedereen begrijpt dat wel: zij beleefden vreugde en genot tot de nacht voorbij was en de dag aanbrak.

Vervolgens moesten ze scheiden, de gelieven die de hele nacht samen zo’n vreugde hadden beleefd, met omhelzingen, met kussen en met het spel der liefde, met hoofse woordjes die ze elkaar zachtjes hadden toegefluisterd. Bij het afscheid stortten ze bittere tranen en slaakten ze diepe zuchten. Zo is de ridder weggegaan, en zodra hij vertrokken was sloot de vrouw de deur tot op een kier. Door die kier keek ze hem na tot hij uit het zicht was.

De valse hertogin ontfutselt haar man het geheim (zie Wereld in Woorden pag. 341) en laat de burggravin in het openbaar merken dat zij van de verhouding op de hoogte is. De burggravin is wanhopig en sterft aan een hartaanval. Op het feest, nadat de hertogin de borggravin heeft beschuldigd:

De mooie burggravin werd verdrietig. Ze was helemaal van haar stuk gebracht en vluchtte een kledvertrek in, waar een zieke jonkvrouw lag. Diepbedroefd en weeklagend liet ze zich op een bed vallen en zei: ‘Ach God! Lieve Heer! Ontferm u over mij met uw goedheid. Wat zinspeelde die vrouw op mijn hondje? Heer God, hoe is ze dat te weten gekomen? Alleen hij die ik meer dan wie ook liefheb kan haar dat verteld hebben. Hij heeft mij verraden! Dat moet hij wel gedaan hebben omdat hij veel meer van haar houdt dan van mij. Mijn hart doet pijn! Hij houdt niet van me, hij heeft me verraden!

Ach lieve God! Het is nu eenmaal zo met mij gesteld dat ik hem bemin boven alles wat leeft. Hoe kan hij mij dan in de steek laten en een ander boven mij verkiezen? Dat maakt me des te verdrietiger, want hij was mijn grootste geluk, hij gaf mij altijd genoeg.

Ach lieve vriend! Hoe kan het toch dat je mij afgenomen bent en dat mij dit verraad is aangedaan? Heus, geliefde, ik meende dat jij me door lief en leed nog veel trouwer geweest zou zijn dan Tristan aan Isolde was. God weet dat ik jou veel inniger beminde dan Isolde ooit Tristan beminde, ik beminde je zelfs meer dan mijn eigen lichaam. En nu heb je mij verraden. Dat brengt mijn leven in gevaar. Werkelijk, je hebt een grote zonde begaan, en ik zal ter plaatse sterven.

Ach liefste! Waarom heb je ons geheim onthuld, dat vraag ik me af. Mijn vertrouwen in jou was groter dan jouw trouw aan mij, dat blijkt nu wel. Ik ben verraden en bedrogen. Zelfs als God persoonlijk uit de hemel was neergedaald en mij de vreugde van de hemel had beloofd, dan zou ik dat geweigerd hebben als ik jou daardoor was kwijtgeraakt. Jij was mijn vreugde en geluk, maar nu kent mijn hart een groot verdriet, omdat ik meende dat jij oprecht van mij hield. Ik heb je dat zo vaak horen zeggen met vele, huichelachtige, woorden.

Ach lieveling! Ik had niet gedacht dat je me ooit zou verlaten en onze liefde zou doorvertellen aan een hertogin of een koningin. Wanneer jij, liefste, vóór mij was gestorven, had ik geen uur langer willen leven, wees daar zeker van, lieveling! Dan was ik liever ook gestorven en naast jou in het graf gelegd. Dat was de grootst denkbare vreugde voor mij geweest.

Ach liefste! Is het rechtvaardig dat er over onze verlangens en gedragingen openlijk wordt gesproken, zoals dat nu gebeurd is ...

Het kan niet anders: hij wilde me verlaten! Ik heb hem immers duidelijk gezegd dat ik het zeker zou besterven als onze liefde aan het licht zou komen? Mijn geluk is voorbij! Aangezien ik van hem moet scheiden bid ik God dat Hij niet zal aarzelen mijn leven te nemen en dat Hij mij zijn genade zal schenken. Ik bid hem ook om barmhartigheid, opdat Hij degene die mij heeft verraden zal vergeven en eeuwig zal bijstaan, en dat Hij hem roem en eer zal schenken en hem zal vergeven dat hij de oorzaak is van mijn dood. Ook al veracht hij mij, ik wil niet dat zijn eer geschaad wordt. En ook al heeft hij mijn geheim verraden, hij heeft me zo veel geluk geschonken, dat sterven me geen moeite kost.'

Hierna sloeg de mooie vrouw haar beide armen om haar borst en sprak, diep zuchtend: 'Liefste, ik beveel je in Gods genade aan.' Toen perste ze haar armen met zoveel kracht samen dat haar hart brak, waardoor ze dood op het bed neerviel.

De minnaar begrijpt uiteindelijk dat hij de oorzaak is van de dood van zijn lief. Hij is wanhopig. De hertog straft daarna zijn vrouw precies zoals hij beloofd had te doen als zij het geheim zou verraden. De slotscène speelt zich af in het vertrek waar de zieke jonkvrouw getuige was van het sterven van de bruggravin:

Aan een van de wanden van de kamer hing een scherp zwaard. Dat trok hij uit de schede, waarna hij terugliep naar het vertrek waar de vrouwe lag. Bedroefd keek hij haar aan, en terwijl hij met tranen in de ogen naast haar stond zei hij: 'Ach, voortreffelijke, schone vrouwe, ik zal een goede rechter zijn over mijzelf, over het verraad en over de ontrouw die ik jou bewezen heb.' Hij nam het zwaard dat hij van de muur had genomen in de hand, stak het in zijn hart, zodat het er aan de andere kant van zijn borstkas weer uitkwam en viel dood neer op het lichaam van de vrouw.

De jonkvrouw zag dit alles. Ze werd vreselijk bang en snelde naar de hertog, die ze alles vertelde wat er in die kamer was gebeurd: hoe de edele vrouwe gestorven was omdat de hertogin haar gesard had met het hondje, in het bijzijn van alle aanwezigen. Zodra de hertog alles gehoord had, verliet hij de zaal verliet en werd overmand door verdriet, evenals de jonkvrouw. Hij ging het kleedvertrek binnen en zag daar de beide gelieven dood liggen. Hij sprak geen woord, al deed het hem groot verdriet, maar trok woedend en ontdaan het zwaard uit het lichaam van de ridder en begaf zich vervolgens naar het vertrek waar gedanst en vrolijk gefeest werd.

Hij droeg het zwaard open en bloot voor zich uit, zag zijn vrouw te midden van de dansers en sloeg haar met het zwaard van bovenaf op haar hoofd, dwars door haar hersenen heen, zoals hij haar nadrukkelijk aangekondigd had toen hij haar het geheim had verteld. De vrouw viel dood neer. Er heerste immense droefheid onder alle feestgangers en weldra vertelde de hertog het hele verhaal van a tot z, aan iedereen die het maar wilde horen. Velen luisterden naar hem en waren diepbedroefd over wat er voorgevallen was.

Toen men de beide geliefden daar dood zag liggen, werd de droefheid buitengewoon groot. Het hof ging uiteen, in rouw gedompeld. De hertog liet de lichamen onverwijd begraven. De twee geliefden legde hij onder een gezamenlijke grafzerk en de derde dode legde hij op een andere plaats, met de haar toekomstige eer. Hijzelf is kruisvaarder geworden, omdat hij zo'n enorm schuldgevoel had over het feit dat zij allen door zijn toedoen gestorven

waren. Hij vertrok spoedig, over de zee, en is tempelier geworden. Al zijn heerschappij en macht liet hij achter. Hij leidde een vroom leven en heeft deze vergankelijke wereld vaarwel gezegd.

Laat iedereen die de zoete last der liefde draagt dit voorbeeld voor ogen houden en zijn liefde goed verbergen voor de buitenwereld, behalve voor zijn geliefde. Daar doet hij goed aan! Zo moet zijn liefde geheim blijven, want er lopen zo veel verraders rond die het liefdesspel graag verhinderen. Daarvoor moet God hen en al hun handlangers vervloeken. Zegt nu allen amen, dan handelt u goed.